

บทที่ 7

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อสรุป

ในช่วงระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2530-2552) ประเทศไทยมีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศถึง 93.1% ของผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศ เพื่อตอบสนองกับความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ของประเทศ คิดเป็นปริมาณความต้องการประมาณ 4.20 ล้านตัน โดยมีอัตราความต้องการภายในประเทศเพิ่มขึ้นถึง 163.9% ต่อปี ขณะที่ปริมาณผลผลิตทั้งประเทศมีจำนวนสูงสุดเพียง 4.61 ล้านตัน นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นปีที่ไทยเริ่มประสบภาวะฝนแล้งทิ้งช่วงยาวนานที่ส่งผลให้ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลง และผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศโดยเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ จึงต้องเริ่มมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านในปดังกล่าวจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

จากผลกระทบของราคาน้ำมันตลาดโลกสูงเพิ่มขึ้น ทำให้หลายประเทศโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้และผู้ส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายใหญ่ที่สุดของโลก เริ่มนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปผลิตเอทานอล ซึ่งในส่วนของประเทศไทยนั้น พบว่า พื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกพืชอาหารบางส่วนเป็นพื้นที่ปลูกพืชพลังงานเช่นกัน และจากการขยายตัวของการผลิตพืชแข่งขันอื่นๆ เช่น ยางพารา และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า ขณะที่โอกาสในการขยายพื้นที่ปลูกในแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศเกษตรกรรมมีข้อจำกัดโดยเฉพาะทั้งพื้นที่ผลิตหลักที่เป็นพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ประกอบกับ จากพันธกรณีตามข้อตกลงขององค์การค้าโลก และการเข้าสู่การค้าเสรีของประเทศ ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ในระดับสากลหลายฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ที่มีข้อบัญญัติในหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของสหภาพระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และหากมีการประกาศใช้เต็มรูปแบบ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการค้าเสรี การพัฒนาพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศ และความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในอนาคต

7.2 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและมาตรการของรัฐในการสนับสนุนธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประเทศที่ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนนั้น จากผลการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 มิติ ประกอบด้วย มิติการคุ้มครองพันธุ์พืช มิติการผลิต และมิติการตลาด ดังนี้

7.2.1 มิติการคุ้มครองพันธุ์พืช

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งหากมีการประกาศใช้เต็มรูปแบบจะส่งผลกระทบต่อการวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไทยโดยตรงในอนาคตหลายประการ เช่น ความเป็นเจ้าของสิทธิ์ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่ชัดเจน เป็นต้น ดังกล่าวไว้ในบทที่ 6 ดังนั้น นโยบายและมาตรการของรัฐที่ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนและแก้ไขข้ออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1) ควรมีการทบทวนเนื้อหาของสาระทั้งหมดของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางมีส่วนร่วมในการปรับปรุงข้อกำหนดใน พ.ร.บ. นี้ โดยเฉพาะมาตราที่สำคัญ ประกอบด้วย มาตรา 52 หมวด 5 มาตรา 19 (5) และมาตรา 3 ดังนี้

(1) ในส่วนของนิยามของพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป เพื่อความชัดเจนและปฏิบัติได้จริงในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรยกเว้นพันธุ์พืชที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาพันธุ์ที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของหน่วยงาน/ปัจเจกบุคคล

(2) ควรแยกการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าออกจากการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่และพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น เนื่องจากการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่และพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น อาจจัดได้ว่าเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ขณะที่การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เป็นมาตรการควบคุมการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้งสองกลุ่มดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน

(3) การแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 หมวด 5 ควรกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการแบ่งปันผลประโยชน์ เช่น 5-10 ปีหลังจากขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์ใหม่ และแบ่งปันผลประโยชน์ให้รัฐจำนวน 10 ปีหลังจากนำไปใช้ประโยชน์ในทางการค้า เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์ดังกล่าว ควรได้จากการระดมความเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2) หน่วยงานหลักของกรมวิชาการเกษตร ประกอบด้วย กองคุ้มครองพันธุ์พืช และสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร ควรปรับปรุงขั้นตอนการขออนุญาตในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และผลิตเมล็ดพันธุ์/พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการเข้าถึงพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือ

พันธุ์พืชป่า ทั้งด้านการขออนุญาตทำการวิจัย จนกระทั่งถึงการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ตามกฎหมายกระทรวง ในลักษณะที่เป็น one stop services และการขอขึ้นทะเบียนพันธุ์ใหม่ ไม่ควรเกิน 3 เดือนต่อพันธุ์ เพื่อป้องกันการขโมยพันธุ์ก่อนได้ลิขสิทธิ์ เป็นต้น

7.2.2 มิติการผลิต

ประเด็นการผลิตที่รัฐควรดำเนินการทั้งในเชิงนโยบายและมาตรการ เรียงลำดับความสำคัญดังนี้

1) ควรมีการจัดตั้งชุดวิจัยและพัฒนาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เป็น “คณะกรรมการระดับชาติ” โดยมีกรรมการจากทุกภาคส่วนที่มีศักยภาพอยู่แล้ว ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง คือ บริษัทผู้ประกอบการไทย เช่น บริษัท วิจัยพัฒนาพันธุ์พืชไทย จำกัด และบริษัท ยูนิซีดีส์ จำกัด เป็นต้น ภายใต้การ订เป็นนโยบายและมาตรการเร่งด่วนในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ใหม่/พันธุ์ใหม่ให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ และสามารถตอบสนองกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ จนกระทั่งพัฒนาเป็นศูนย์กลาง (hub) ของเมล็ดพันธุ์ในภูมิภาคนี้ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดการค้าเสรีของภูมิภาคนี้ในอนาคต

2) รัฐโดยเฉพาะหน่วยงานให้ทุนวิจัย เช่น สกว. สวก. สวทช. และ วช. เป็นต้น ควรจัดเป็นนโยบายเร่งด่วนในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ใหม่ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ/ภาคประชาชน ทั้งในลักษณะขององค์กรหรือปัจเจกบุคคลของไทยที่มีศักยภาพในการทำวิจัยและพัฒนา และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างน้อย ปีละ 1-2 ล้านบาท ในช่วงระยะเวลาประมาณ 5 ปี เพื่อรองรับความต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ในประเทศที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อนึ่ง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงพันธุ์ใหม่ ยังเป็นแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อย ผู้ผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างครบวงจร

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัญหาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ คือ ต้นทุนการผลิตที่เป็นค่าแรงงานค่อนข้างสูงถึงมากกว่า 50% ของต้นทุนทั้งหมด การขาดแคลนแรงงาน ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่เปลี่ยนไปปลูกพืชแข่งขันอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ซึ่งการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตเป็นสิ่งจำเป็นในการจูงใจการผลิตให้กับเกษตรกร เนื่องจากพื้นที่ปลูกโดยภาพรวมลดลงอย่างต่อเนื่องด้วย ดังนั้น ประเด็นการวิจัยและพัฒนาที่หน่วยงานรัฐที่เป็นแหล่งเงินทุนวิจัย ที่ควรกำหนดเป็นประเด็นการวิจัยเร่งด่วนเพื่อพัฒนาการผลิตที่ได้จากการศึกษาภาคสนามครั้งนี้ ประกอบด้วย

(1) การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ภายใต้การสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐที่มีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาอยู่แล้ว เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมวิชาการเกษตร เป็นต้น ดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2) การวิจัยและพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวเพื่อลดต้นทุนและแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงาน

(3) การวิจัยและพัฒนาให้ได้พันธุ์/เมล็ดพันธุ์ใหม่ที่มีอายุปลูกถึงเก็บเกี่ยวสั้นขึ้น น้อยกว่า 90-100 วัน เพื่อสามารถนระยะเวลาปลูกถึงเก็บเกี่ยว จนสามารถปลูกได้ถึง 3 ฤดู โดยเฉพาะในพื้นที่เขตชลประทานที่มีน้ำเพียงพอ ซึ่งหากเกษตรกรสามารถปลูกและเก็บเกี่ยวช่วงหมดฤดูผลตั้งแต่ประมาณเดือนตุลาคมเป็นต้นไป จะทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดีกว่า เนื่องจากมีความชื้นต่ำ โอกาสปลอดจากการปนเปื้อนของ aflatoxin มากกว่า

3) รัฐควรมีนโยบายเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนที่เอื้ออำนวยต่อภาคเอกชนในการลงทุนผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศใกล้เคียงที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าต้นทุนการผลิตในประเทศ เพื่อให้ส่งผลผลิตที่มีคุณภาพกลับเข้ามาเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศที่กำลังใกล้ขาดแคลนในอนาคตอย่างแน่นอน และถึงแม้ว่าจะมีบริษัทผู้ประกอบการไทยบางส่วนได้ลงทุนผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศเพื่อนบ้านบ้างแล้ว ในส่วนของรัฐยังจำเป็นต้องมีมาตรการที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการผลิตและนำเข้าสู่ประเทศ

4) รัฐควรให้การสนับสนุนการพัฒนาระบบชลประทานในแหล่งที่มีศักยภาพในการเป็นพื้นที่ผลิตหลักโดยเฉพาะพื้นที่เขตชลประทาน ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังนา ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวในช่วงปลายเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ที่มีความชื้นในอากาศไม่สูงนัก ทำให้โรงงานอาหารสัตว์ในประเทศมีผลผลิตที่มีคุณภาพและเพียงพอกับอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศ

5) รัฐบาลควรมีนโยบายและมาตรการอย่างเร่งด่วนในการกำหนดกรอบอัตราค่าจ้างสำหรับการบรรจุบุคลากรโดยเฉพาะในสายงานปรับปรุงพันธุ์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กัญญาวิทยา โรคพืช และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เป็นต้น ภายใต้การประสานกับสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตด้านนี้ เนื่องจากบุคลากรสายงานนี้ ทั้งในส่วนราชการและภาคเอกชนของประเทศกำลังขาดแคลนอย่างมาก รวมถึงอาจมีมาตรการจูงใจในการศึกษาต่อระดับสูง เช่น ให้ทุนการศึกษาต่อต่างประเทศสำหรับการศึกษาในสาขานี้ เพื่อรองรับและแก้ไขปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านนี้

6) รัฐควรส่งเสริมให้มีโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับบริษัทผู้ประกอบการไทย ในลักษณะโครงการร่วมมือเพื่อการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการผลิตพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ อนึ่ง เงื่อนไขของความร่วมมือดังกล่าว ควรเกิดขึ้นจากการทำข้อตกลงความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยรัฐสนับสนุนด้านงบประมาณ อัตราค่าจ้าง โรงเรือนทำความสะดวกเมล็ดพันธุ์ (ที่มีอยู่แล้วในศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ ซึ่งเดิมเป็นของกรมส่งเสริมการเกษตร ปัจจุบันเป็นของกรมการข้าว) ห้องเก็บเมล็ดพันธุ์ และสถานีวิจัย เป็นต้น เพื่อเอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามโครงการประสานความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น

7) รัฐควรมีนโยบายให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องด้านการให้สินเชื่อทางการเกษตรพิเศษเพื่อสนับสนุนบริษัทผู้ค้าเมล็ดพันธุ์ เช่น ธกส. ควรมีการกำหนดมาตรการที่สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ และการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยพิเศษ หรืออาจคิดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบที่จะเกิดขึ้นในราคาพิเศษสำหรับบริษัทผู้ประกอบการไทย เพื่อส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาพันธุ์ใหม่ของบริษัทคนไทย ที่ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับบริษัทต่างชาติ และเพื่อเตรียมการรองรับการขยายตัวของความต้องการพันธุ์ใหม่ต่อความต้องการอุตสาหกรรมสัตว์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประเทศ

8) การส่งเสริมความรู้ด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร จัดเป็นมาตรการเร่งด่วนที่รัฐควรผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอของกรมส่งเสริมการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายใต้ความร่วมมือกับส่วนประสมทรัพยากรต้นน้ำ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการผลิตข้าวโพดในพื้นที่ต้นน้ำลำธารเป็นการผลิตแบบล้าหลัง ที่นอกจากเกษตรกรมีผลผลิตต่ำและด้อยคุณภาพแล้ว ยังส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้อีกด้วย

9) รัฐควรมีมาตรการจูงใจภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปลี่ยนระบบการปลูกข้าวโพดจากพืชเดี่ยวมาเป็นวนเกษตร โดยอาจมีการจัดโครงการสนับสนุนในรูปปัจจัยการผลิต (subsidy) เพื่อการจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตในรูปการเกษตรเพื่อความยั่งยืน ภายใต้การเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ (intensive farming) มากกว่าการปล่อยให้มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียว

อนึ่ง การบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ต้นน้ำลำธารของเกษตรกรรายย่อยนั้น เป็นสิ่งที่ยากต่อการหลีกเลี่ยง ดังนั้น การใช้ทั้งมาตรการป้องกันแก้ไข และบรรเทา ภายใต้การส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ส่งผลต่อการมีทางเลือกอาชีพและเพิ่มรายได้ โดยการให้การศึกษาแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้และได้แนวคิดสำหรับเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ต้นน้ำลำธารในการจัดการพื้นที่ป่าไม้ร่วมกับการเกษตร รวมถึงผลเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นทั้งต่อครอบครัว ชุมชน และประเทศ จัดเป็นมาตรการและวิธีการที่ดีกว่าการกำหนดบทลงโทษ

7.2.3 มิติการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ประเด็นนโยบายและมาตรการในมิติการตลาด เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1) รัฐควรตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อกำหนดมาตรการและวิธีการสนับสนุนด้านการตลาดธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ได้มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการและวิธีการที่สามารถรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม คือ ราคาไม่สูงมากจนส่งผลกระทบต่อต้นทุนด้านอาหารสัตว์/ปศุสัตว์ในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริโภคในประเทศ และราคาต้องไม่ต่ำเกินไปจนมีผลกระทบต่อผู้ผลิตโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่เป็นรากฐานสำคัญของประเทศทุกภูมิภาค

2) รัฐควรมีกลไกในการควบคุมและมีมาตรการกำกับดูแลในระบบการซื้อขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในตลาดแต่ละประเภท โดยจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อให้มีการซื้อขายที่ยุติธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะให้มีการกำหนดราคาตามเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดของทางราชการ ส่งผลต่อการจูงใจให้กับเกษตรกรรายย่อยมีความต้องการผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพ เนื่องจากได้รับการรับซื้อในราคาที่ยุติธรรม ขณะเดียวกันเป็นการลดความกังวลของผู้ซื้อต่อทุกระดับก่อนถึงตลาดปลายทางในเรื่องการซื้อขายที่ยุติธรรม เนื่องจากผู้ขายทุกระดับมีความกังวลในเกณฑ์การกำหนดราคาซื้อที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรัฐสามารถทำให้การดำเนินธุรกิจซื้อขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นธรรม จะมีความยั่งยืนกับทุกฝ่าย

3) รัฐควรมีนโยบายและมาตรการในการจัดระบบการนำเข้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าภายในประเทศ เช่น การกำหนดองค์กรกลางของรัฐเป็นผู้นำเข้า และการกำหนดช่วงเวลาในการนำเข้าที่เหมาะสม เป็นต้น

อนึ่ง การยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่มีผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ ดังนั้น การสนับสนุนการเปิดตลาดเสรีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศและเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ของไทย และความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ

4) รัฐควรใช้ต้นทุนการตลาดที่มีอยู่แล้วโดยเฉพาะการใช้สหกรณ์การเกษตรแต่ละพื้นที่ผลิตหลักในการเป็นแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากเกษตรกรรายย่อย โดยอาจสนับสนุนงบประมาณในลักษณะที่ไม่ใช่การให้เปล่าแก่สหกรณ์การเกษตรในการลงทุนสร้างโกดังในการเก็บรักษา การซื้อเครื่องวัดความชื้นเครื่องอบ รวมถึงการสร้างไซโลเพื่อการแปรรูปข้าวโพดที่รับซื้อไปขายต่อในผู้ซื้อรายต่อไป เนื่องจากผลการศึกษาค้างนี้ พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีต้นทุนเดิมทางสังคมที่เป็นที่เชื่อถือได้ในการรับซื้ออยู่แล้วสำหรับเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ระบุว่า มีการซื้อขายที่ไม่เอาเปรียบเกษตรกรทั้งการชั่งน้ำหนักและวัดความชื้น

5) รัฐควรมีมาตรการอย่างเคร่งครัดและเข้มงวดในการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างผิดกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน และถึงแม้ว่าการนำเข้าส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศไม่มากนัก เนื่องจากมีปริมาณไม่มากนักเมื่อเทียบกับที่ผลิตได้ในประเทศ แต่การนำเข้าจากต่างประเทศมีผลกระทบต่อราคาในประเทศ ทำให้ราคาในประเทศอ่อนตัวลงเกินกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งแม้ว่าผู้เลี้ยง ปศุสัตว์ และผู้ส่งออกอาหารสัตว์ได้รับประโยชน์ แต่เกษตรกรรายย่อยของไทยไม่ได้รับประโยชน์ นอกจากนี้คุณภาพผลผลิตที่เข้ามาแบบผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้านมีคุณภาพต่ำ ส่งผลต่อคุณภาพต่ำอาหารสัตว์ในประเทศด้วย

6) รัฐควรมีมาตรการจูงใจด้านราคา เนื่องจาก ราคาของพืชแข่งขันโดยเฉพาะมันสำปะหลังและยางพารา จัดเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการลดพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะในพื้นที่ผลิตหลักที่มีศักยภาพในการผลิต ดังนั้น มาตรการจูงใจด้านราคาสำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น มาตรการแทรกแซงราคาตามโครงการประกันรายได้ที่ได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2552/53 จัดเป็นมาตรการที่ดีทางหนึ่งในการสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยที่ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

7) รัฐควรมีนโยบายและมาตรการในการพัฒนาวิธีการแทรกแซงราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภายใต้การพิจารณาจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ เพื่อกำหนดกลไกในการแทรกแซงราคาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยอย่างแท้จริง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมารัฐ มีมาตรการแทรกแซงราคาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยหลายโครงการ เช่น การกำหนดราคาประกัน การจัดตั้งตลาดกลางรับซื้อในท้องถิ่น โครงการประกันรายได้ และโครงการการรับจำนำ ซึ่งบางมาตรการ ผลประโยชน์เกิดขึ้นเฉพาะพ่อค้าคนกลาง นักการเมือง และไซโล เท่านั้น

8) รัฐควรใช้โอกาสของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย และการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นี้ สร้างเป็น “นโยบายลงทุนสำรองพืชอาหารสัตว์สำหรับ ASEAN” โดยมี ประเทศไทยเป็นกลไกในการประสานความร่วมมือกับประเทศคู่ค้าที่ไทยนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย ลาว กัมพูชา และพม่า และประเทศคู่ค้าที่ไทยส่งออก คือ มาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ทั้งนี้ มาตรการและวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายกองทุนสำรองพืชอาหารสัตว์ สำหรับ ASEAN จัดเป็นโจทย์วิจัยสำหรับหน่วยงานให้การสนับสนุนด้านการวิจัย เช่น วช. สกว. สวก. และสวทช. เป็นต้น ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาอย่างเร่งด่วน ภายใต้แนวคิดที่มุ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ อย่างยั่งยืนในลักษณะ in between win-win concept กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ